

NATIONAL AVIATION UNIVERSITY
Department of English Philology and Translation
(Ukraine)

SIBERIAN FEDERAL UNIVERSITY
Department of Business Foreign Language
(Russian Federation)

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
Institute of East Slavonic Philology
(Republic of Poland)

General and Specialist Translation / Interpretation

**Theory
Methods
Practice**

2019

Kyiv
Agrar Media Group

Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. – К.: Аграр Медіа Груп, 2019. – 404 с.

Збірник містить статті учасників XII Міжнародної науково-практичної конференції з питань теорії та практики перекладу, що відбулась 5-6 квітня 2019 року на кафедрі англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

Специальный и художественный перевод: теория, методология, практика: сборник научных трудов / под общей ред. А.Г. Гудманяна, С.И. Сидоренко. – Киев: Аграр Медиа Групп, 2019. – 404 с.

Сборник содержит статьи участников XII Международной научно-практической конференции по актуальным вопросам теории и практики перевода, которая состоялась 5-6 апреля 2019 года в Национальном авиационном университете (г. Киев, Украина).

General and Specialist Translation / Interpretation: Theory, Methods, Practice: International Conference Papers. – Kyiv: Agrar Media Group, 2019. – 404 p.

The book contains papers contributed by the participants of the 12th International Conference on theory and practice of translation / interpretation held at the National Aviation University (Kyiv, Ukraine) on 5-6 April 2019.

Головний редактор:

*А.Г. Гудманян, доктор філологічних наук, професор
(Національний авіаційний університет, Україна)*

Редакційна колегія:

*З.З. Кіквідзе, доктор філологічних наук, професор
(Кутаїський державний університет імені Акакія Церетелі, Грузія)
Л.В. Коломієць, доктор філологічних наук, професор
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна)
І. Любоха-Круглік, доктор філологічних наук, професор
(Сілезький університет в Катовіце, Республіка Польща)
О. Малиса, доктор філологічних наук
(Сілезький університет в Катовіце, Республіка Польща)
Г.В. Межжеріна, доктор філологічних наук, професор
(Національний авіаційний університет, Україна)
В.А. Разумовська, кандидат філологічних наук, доцент
(Сибірський федеральний університет, Російська Федерація)
С.І. Сидоренко, кандидат філологічних наук, доцент
(Національний авіаційний університет, Україна)*

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (протокол № 1 від 13.03.2019 р.)

ISBN 978-617-646-453-2

© Колектив авторів, 2019
© Національний авіаційний університет, 2019

Литература

1. Bayo Delgado J. Alcaraz Varó E. Y Hughes B. El español jurídico, Ed. Ariel Derecho, Barcelona, 2002. 352 p.
2. Будагов Р.А. Филология и культура. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1980. С. 304.
3. Grijelmo A. Llamémoslo neoempleo. https://www.elpais.com/elpais/2018/02/16/opinion/151877703_613336.html.
4. Grijelmo A. Anacronismos en serie. https://www.elpais.com/elpais/2018/01/14/opinion/15157564012_6111261.html.
5. Grijelmo A. Defensa apasionada del idioma español. Madrid: Grupo Santillana de Ediciones, S.A. 295 p.
6. Скурихин А.П. Испанско-русский юридический словарь М.: Рус.яз.- Медиа, 2005. – VIII. С. 539.

*Михайло Гінзбург
м. Харків, Україна*

Технологія перекладання європейських стандартів на базі ДСТУ EN ISO 17100:2017 і ISO/TS 11669:2012

Ukrainian equivalents of the English terms used in ISO 17100:2015 and ISO/TS 11669:2012 were offered which are required for implementation of these international normative documents in Ukraine. The proposed terms correspond to the norms of the Ukrainian literary language and constitute the terminology system. The scheme of the translation workflow given in ISO 17100:2015 and ISO/TS 11669:2012 was improved, which makes it possible to use all the three official language versions of European standards as the source language content.

Key words: European standard, language version, concept harmonization, term harmonization, Ukrainian equivalent

Істотну частку європейських стандартів, що їх Україна щорічно ухвалює як національні, становлять стандарти, ухвалені методом перекладання, коли нормативного статусу в Україні набуває саме ідентичний український переклад, а не офіційні мовні версії цього європейського стандарту, чинності яким надали власне європейські організації стандартизації. Безумовно, вітчизняним фахівцям зручніше користуватися такими перекладеними на українську мову версіями, ніж версіями тих самих стандартів однією з трьох офіційних мов європейської стандартизації (англійською, французькою, німецькою). Проте окремі вади українських перекладів можуть спричинити розбіжності між вимогами українськомовних версій та вимогами офіційних версій і таким чином суттєво вплинути на співпрацю України з європейськими партнерами. Це робить **актуальним**

розробити сучасну технологію перекладання на базі найкращого світового досвіду.

Такий досвід зафіксовано в міжнародних нормативних документах (НД): стандарті ISO 17100:2015 [1], який Україна ухвалила методом підтвердження англійською мовою як ДСТУ EN ISO 17100:2017 з наданням йому чинності з 01.10.2017, і технічних умовах ISO/TS 11669:2012 [2], яких на цей час ще не ухвалено в Україні.

Стандарт ISO 17100:2015 визначає вимоги до основних технологічних процесів, кадрових, технічних і технологічних ресурсів та інших аспектів, потрібних для надання якісних перекладчих послуг (*англ.* translation service). Запровадження цього стандарту також дає змогу надавачеві перекладчих послуг (*англ.* translation service provider, TSP) підтвердити здатність використовуваних процесів і ресурсів забезпечити надання таких послуг, що відповідають вимогам клієнта або іншим застосовним специфікаціям (*англ.* applicable specifications) [1, п. 1]. У [1, annex A] подано схему технологічного процесу перекладання (*англ.* translation workflow) як сукупність окремих етапів (підпроцесів), і в цій сукупності виділено обов'язкові та необов'язкові етапи.

Міжнародні технічні умови ISO/TS 11669:2012 виділяють основні етапи перекладного проекту та загальні поради до всіх цих етапів. Їхня головна мета – поліпшити взаємодію всіх учасників перекладного проекту (*англ.* translation project), зокрема замовників перекладчих послуг, надавачів цих послуг і користувачів перекладів.

Щоб запровадити ці міжнародні НД для перекладання європейських стандартів, потрібно насамперед виконати три завдання:

1) сформулювати основні вимоги до перекладів європейських стандартів і критерії відповідності цим вимогам;

2) обрати українські відповідники до застандартизованих та вжитих англійських термінів, згармонізувавши прийняту в українському перекладознавстві поняттєву систему з поняттєвою системою зазначених міжнародних НД;

3) розширити схему технологічного процесу, щоб одночасно застосовувати для перекладання не лише одну англійську, а всі три офіційні мовні версії. Зауважимо, що в Україні ухвалено нормативно-правовий акт, який регламентує перекладання європейського законодавства і передбачає зокрема, що «для забезпечення достовірності перекладу акта *acquis* ЄС з англійської мови враховується текст, складений іншою офіційною мовою ЄС» [3, п. 4].

Виконанню першого завдання присвячено нашу доповідь [4], де сформульовано сім основних вимог, а також розглянуто організаційно-методичні та технологічні способи досягнути відповідність кожній із

них та їхній сукупності загалом. А виконання двох інших завдань і є **метою цієї статті**.

Виклад основного матеріалу

Щоб результативно й ефективно досягати узгоджених і передбачених результатів, міжнародні НД ISO 17100:2015 і ISO/TS 11669:2012 ґрунтуються на процесовому підході (*англ. process approach*), за якого діяльність розуміють і нею керують як взаємопов'язаними процесами, що функціують як цілісна система. Причому вихід одного процесу є входом для наступного [5, п. 2.3.4.1, 3.4.1]. З погляду концепції ISO 9000 ці процеси можна розглядати як процес початкового перетворювання *першотвірного*¹ змісту (*англ. source language content*) на *перекладовий зміст* (*англ. target language content*) та кілька різних процесів постійного поліпшування (*англ. continual improvement*) цього перекладового змісту.

З огляду на це в докладних термінологічних розділах [1] і [2], що налічують 42 і 38 терміноstaatей відповідно, застандартизовано назви всіх процесів та виконавців цих процесів, а також інші потрібні поняття, пов'язані з цими процесами. І до всіх цих термінів треба знайти українські відповідники.

Як відомо [11], іншомовних термінів не перекладають (не транскрибують, не транслітерують), а встановлюють наявні українські відповідники до них або творять нові терміни для понять, яких із тих чи тих причин не було у вітчизняній поняттєвій системі. Алгоритм цієї діяльності визначено міжнародним стандартом ISO 860:2007 [12], який Україна ухвалила методом перекладання як ДСТУ ISO 860:2018 (ISO 860:2007, IDT) з наданням йому чинності з 01.10.2019. Згідно з [12, п. 3.1, 3.4] спочатку **гармонізують поняття**, тобто встановлюють відповідність між двома або більше тісно пов'язаними чи перехресними поняттями, які мають професійні, технічні, наукові, соціальні, економічні, лінгвістичні, культурні чи інші відмінності, щоб усунути чи зменшити їхні відмінності, а лише потім **гармонізують терміни**, тобто добирають позначки для згармонізованого поняття різними мовами.

¹ Прикметник *першотвірний* утворено за регулярною українською словотвірною моделлю (*словотвір* → *словотвірний* [6, т. 9, с. 373]) від терміна *першотвір* (*англ. original* [7], *рос. оригинал* [8, с. 676]), зафіксованого в [6, т. 6, с. 340; 8, с. 676] та вживаного в українському перекладознавстві (наприклад, у [9, с. 287, 464; 10, с. 18, 21, 42-43, 47 тощо]. Словники, укладені до видання [6], фіксують цей термін-іменник у формі *первотвір*, але в [6, т. 6, с. 120] таку форму позначено як застарілу.

За правилами міжнародної стандартизації термінами можуть бути не лише іменники та іменникові словосполучення, а й дієслова (*англ. verb*), прикметники (*англ. adjective*) і прислівники (*англ. adverb*) [13, п. 6.2.3.3]. Наприклад, у [1] на позначання процесів паралельно застандартизовано як дієслова *translate* (п. 2.1.1), *interpret* (п. 2.1.7), *post-edit* (п. 2.2.4), *proofread* (п. 2.2.8), так і віддієслівні іменники *translation* (п. 2.1.2), *check* (п. 2.2.5), *revision* (п. 2.2.6), *review* (п. 2.2.7), причому для основного процесу застандартизовано термін як в іменниковій формі *translation*, так і в дієслівній *translate*. Застандартизувавши в п. 2.1.1 термін-дієслово *translate*, розробники вживають його по тексту в потрібній граматичній формі, наприклад, у п. 2.3.2 у формі “*to be translated* (2.1.1)” і при цьому посилкою явно зазначають, що це форма того самого терміна. Так само, застандартизувавши терміни-іменники *revision* (п. 2.2.6) і *review* (п. 2.2.7), розробники за потреби вживають їх по тексту у формі дієслова (наприклад: “2.4.5 *reviser* – *person who revises* (2.2.6)” і “2.4.6 *reviewer* – *person who reviews* (2.2.7)”) і при цьому посилаються саме на терміностатті 2.2.6 і 2.2.7.

Отже, для побудови української терміносистеми, незалежно від форми, у якій в [1] та [2] застандартизовано терміна, треба для всіх процесів визначити українською 1) назву процесу як у формі дієслова, так і у формі віддієслівного іменника на *-ння*, *-ття*; 2) назву виконавця, утворену від назви процесу; 3) назви ознак, пов’язаних з перебуванням об’єктами цих процесів, що їх українською подають дієприкметниками недоконаного та доконаного виду.

Суттєвою проблемою для згармонізування понять є розбіжність між прийнятим у міжнародних стандартах поділом процесів залежно від форми, з якої та в яку перетворюють зміст, та сучасним українським поділом, успадкованим від радянського російськомовного перекладознавства.

Так, у [1, п. 2.1.1, 2.1.7] застандартизовано такі терміни:

translate – *render source language content* (2.3.2) *into target language content* (2.3.3) ***in written form***

interpret – *render spoken or signed information from one language to another language in oral or signed form*

Отже, родовим поняттям для перетворювання//перетворення інформації з однієї мови на іншу є ***render***, а видовими, що конкретизують форму інформації, – ***translate*** та ***interpret***, перший – для письмової, а другий – для усної або миглової¹.

¹ *Mura* [14, с. 415] (*пос. жест* [15, с. 282]) – Знак (жест), який заступає розмову. *На мурax; Мурamu* – «не словами, а жестами, рухами (пояснювати, показувати щось)» [6, т. 4, с. 700]. Англійським відповідником до цього вислову є “speaking by means of gestures (signs)” [7].

На цьому поділі ґрунтується вся система міжнародних стандартів. Визначено два різновиди послуг: **translation service** [1, п. 2.1.6] та **interpreting service** [16, назва]. Ці послуги надають різні суб'єкти: **translation service provider (TSP)** [1, п. 2.4.2] та **interpreting service provider (ISP)** [16, п. 3.1.4] відповідно, а осіб, які перетворюють письмову інформацію, названо **translator** [1, п. 2.4.4], а тих, хто перетворює усну або мигову інформацію, – **interpreter** [16, п. 3.1.3]. Узагалі вимоги до перетворювання письмової інформації з однієї мови на іншу визначають одні міжнародні стандарти, до яких належить [1], а усної або мигової інформації – інші, зокрема [16].

Аналогічно згармонізовано поняттєву систему німецькою мовою. Так, в німецькомовній версії ISO 17100:2015 відповідником до *render* є *übertragen, translate – übersetzen* та *interpret – dolmetschen* [17]. Такий поділ властивий також іншим європейським мовам¹.

Іншу поняттєву систему застосовують у російськомовному перекладознавстві, де термінами традиційно вважають лише іменники. Поняттям **перевод** охоплюють перетворювання всіх різновидів інформації [19, с. 115-117], а поняття **письменный перевод** [19, с. 137] й **устный перевод** [19, с. 211] визначають як його різновиди (рос. *виды перевода* [19, с. 24]). Зауважимо, що оскільки в сучасній російській мові іменника *переведение* вважають застарілим [20], то від дієслів *переводить//перевести* творять лише один іменник *перевод*, яким позначають як процес, так і результат [19, с. 115]. Такий підхід багато років накидували українській мові, по-перше, щодо вживання термінів лише в іменниковій формі, а іменника **переклад** і в процесовому, і в предметовому значенні за наявності українського іменника **перекладання**, що не мав обмежувальних позначок в академічних словниках [6, т. 6, с. 196], а по-друге, щодо поділу **перекладу** залежно від різновиду перетворюваної інформації на **письмовий** та **усний** [10, с. 9].

Проте українська мова, на відміну від російської, природно творить від видової пари дієслів *перекладати//перекласти* три іменники *перекладання//перекладення* (якими позначає незавершений//завершений процес) і *переклад* (яким позначає результат) [21, с. 128]. Окрім цих дієслів у значенні «передавати засобами іншої мови» традиційно

¹ У [18, с. 10] подано приклади пар термінів (англійських **interpreter** і **translator**, німецьких **Dolmetscher** та **Übersetzer**, італійських **interprete** і **traduttore**, французьких **interprète** і **traducteur**) і зазначено, що в «західних мовах віддавна чітко розрізняються поняття «тлумач» – людина, яка виконує переклад в усній формі (*at viva voce*) і «перекладач» – особа, яка здійснює писемний переклад з однієї мови на будь-яку іншу, або з тієї самої мови (давньої) на ту саму, але сучасну».

вживали дієслів *перетлумачувати/перетлумачити*¹, а для назви виконавця цього процесу – терміна *тлумач* [8, с. 745].

З огляду на це пропонуємо згармонізувати українську терміносистему з міжнародною, установивши такі українські відповідники: до **translate** – **перекладати//перекласти**, до **interpret** – **перетлумачувати/перетлумачити** і відповідно до всіх похідних, наприклад, до **translator** – **перекладач**, а до **interpreter** – **перетлумач**.

З огляду на подані в [1] визначення понять запропоновано українські відповідники до назв процесів, виконавців процесів та ознак перебування об'єктом процесу, потрібні для запровадження технології перекладання, яка ґрунтується на концепції стандарту [1] (табл. 1). При цьому враховано, що процеси № 1 і № 2 виконує та сама особа. Двома скісними відокремлено форми недоконого виду від форм доконого.

Таблиця 1. Назви процесів, виконавців процесів та ознак перебування об'єктом процесу.

Ч/ ч	Назва процесу		Виконавець процесу	Ознака перебування об'єктом процесу
	дієслово	віддієслівний іменник		
1.	translate [1, п. 2.1.1] – перекладати//перекласти	translation [1, п. 2.1.2] – перекладання//перекладення	translator [1, п. 2.4.4] – перекладач	(being) translated – перекладаний; translated – перекладений

¹ У цьому значенні також уживали дієслів *тлумачити (товмачити)* [6, т. 10, с. 156, 165] та *перетовмачувати//перетовмачити* [22, с. 177], що відбито в творах українських класиків, наприклад: *Я мушу там з латинського тлумачить, бо в нас не всі освічені в сій мові* (Леся Українка, V, 1976, 122); *Промов по-нашому, а я приставлю таку рабину, що по-римськи вміє, вона твої слова перетовмачить* (Леся Українка, V, 1976, 166). Проте, на нашу думку, дієслово *тлумачити* сьогодні вживають переважно в значенні «Визначати зміст, роз'яснити, з'ясовувати суть чого-небудь; давати якийсь пояснення» [6, т. 10, с. 156] і надавати йому та і похідним від нього іменникам ще одного термінологічного значення, як це зроблено в [18, с. 10-11, 13 і далі], недоцільно, а слова з коренем «товм» мають певний архаїчний відтінок. За даними [23, т. 5, с. 584, 588] *товмач* – це давнє запозичення з тюркських мов, а *тлумач* – запозичення з польської мови, у якій *tlumacz* походить від застарілого польського *tolmacz*, тобто маємо дві форми того самого запозиченого слова.

Ч/ ч	Назва процесу		Виконавець процесу	Ознака перебування об'єктом процесу
	дієслово	віддієслівний іменник		
2.	check – саморедагувати//самозредагувати ¹	check [1, п. 2.2.5] – саморедагування//самозредагування		(being) checked – саморедагований; checked – самозредагований
3.	revise – звіряти//звірити	revision [1, п. 2.2.6] – звіряння//звірення	reviser [1, п. 2.4.5] – звіряльник ²	(being) revised – звіряний; revised – звірений
4.	review – вивіряти//вивірити	review [1, п. 2.2.7] – вивіряння//вивірення	reviewer [1, п. 2.4.6] – вивіряльник ³	(being) reviewed – вивіряний; reviewed – вивірений
5.	proofread [1, п. 2.2.8] – вичитувати//вичитати	proofreading [1, п. 5.3.5] – вичитування//вичитання	proofreader [1, п. 2.4.7] – вичитувач ⁴	(being) proofread – вичитуваний; proofread – вичитаний

¹ Дієслова *саморедагувати*//*самозредагувати* утворено за тою самою словотвірною моделлю, що й *саморегулювати*//*самоврегулювати*. В обох парах дієслів префіксоїд *само* вказує «на здійснення чогось без стороннього впливу» [6, т. 9, с. 28], і додавання цього префіксоїда не змінює граматичне значення виду дієслова.

² На нашу думку, як назва особи, призначеної щось звіряти, термін *звіряльник*, зафіксований у [24, с. 95] як український відповідник до *рос. сверщик*, прозоріший за термін *звірник*, поданий у [6, т. 3, с. 485; 25, с. 1170], оскільки, по-перше, суфікс *-льн-* чітко відбиває призначеність, а по-друге, може виникнути плутанина через наявність в українській мові слова з іншим наголосом *звірнік* (*рос. зверинец*) [14, с. 305].

³ Терміна *вивіряльник* побудовано за тою самою словотвірною моделлю, що і *звіряльник* [24, с. 95] та *перевіряльник* [25, с. 1406].

⁴ Терміна *вичитувач* зафіксовано в [26, с. 50], де ним позначено особу, яка в друкарні вичитує текст, не звіряючи його з першотвором. Цього терміна побудовано за природною українською словотвірною моделлю, на відміну від терміна *вичитчик*, що є калькою з *рос. вычитчик* [25, с. 1016].

Ч/ ч	Назва процесу		Виконавець процесу	Ознака перебування об'єктом процесу
	дієслово	віддієслівний іменник		
6.	interpret [1, п. 2.1.7] – перетлумачувати/перетлумачити	interpreting [16, п. 3.1.2] – перетлумачування/перетлумачення	interpreter [16, п. 3.1.3] –перетлумач	(being) interpreted – перетлумачуваний; interpreted – перетлумачений
7.	pre-edit [1, п. 2.2.4] передредаговувати// передредагувати ¹	pre-editing [1, annex F] – передредаговування// передредагування	pre-editor – передредагувальник	(being) pre-edited – передредаговуваний; pre-edited – передредагований
8.	post-edit [1, п. 2.2.4] – післяредаговувати // післяредагувати	post-editing [1, п. 1, annex F] – післяредаговування// післяредагування	post-editor [1, п. 2.2.4] – післяредагувальник	(being) post-edited – післяредаговуваний; post-edited – післяредагований

З огляду на запропоновані терміни на рис. 1 подано технологію перекладання європейських стандартів, використовуючи всі три офіційні версії. Необов'язкові етапи подано пунктиром.

Окрім дієприкметників, поданих у таблиці 1, важливе місце посідають терміни-прикметники, що називають дійові властивості. На відміну від російської мови, яка має лише два спільнокореневі прикметники *переводной* і *переводческий* та дієприкметник *переводимый*, що набув також прикметникового значення, українська мова має велику кількість спільнокореневих прикметників. І це дає змогу точно передати відповідні англійські конструкції (табл. 2).

¹ Ці дієслова побудовано за природною українською словотвірною моделлю платити (недок.) → передплатити (док.) → передплатувати (недок.). А далі у табл. 1 від видової пари дієслів передредаговувати//передредагувати утворено всі похідні.

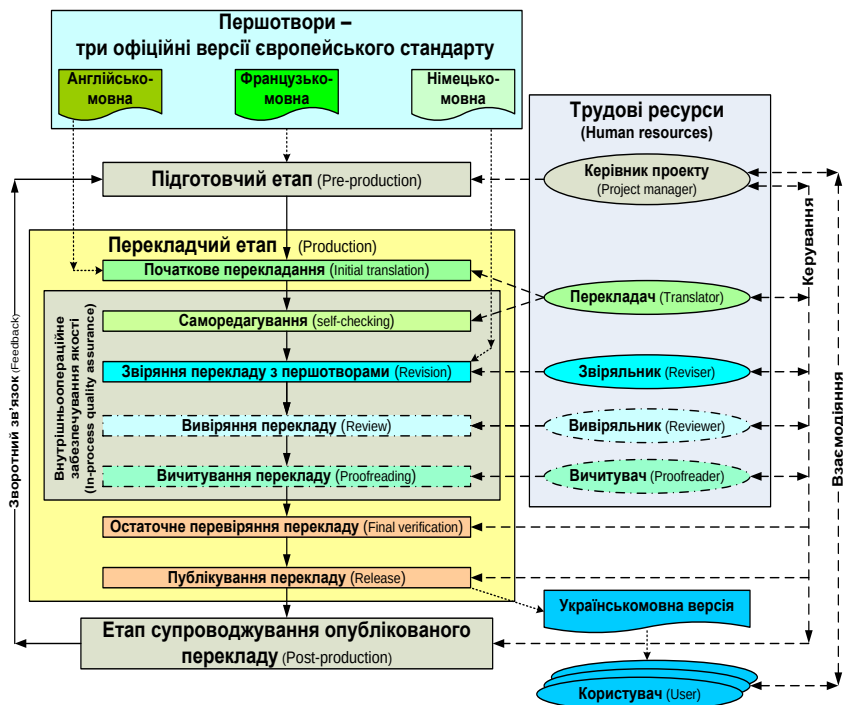

Рис. 1. Технологія перекладання європейських стандартів.

Таблиця 2. Спільнокореневі українські прикметники та англійські відповідники до них

Український прикметник	Значення	Англійський відповідник	Приклади слововживання
неперекладений [27, с. 799]	якого ще не перекладено іншими мовами	untranslated [27, с. 799]	untranslated books – неперекладені книжки

Український прикметник	Значення	Англійський відповідник	Приклади слововживання
перекла́дчий ¹ [28, с. 314]	призначений для перекладання	translation (як модифікатор)	translation company [1, п. 2.4.2] – перекла́дча компанія
перекладо́вий [29, с. 132]	стосовний до перекладу [29, с. 132]	target (як модифікатор)	target language [1, п. 2.3.6] – перекладо́ва мова
перекладни́й [6, т. 6, с. 197; 22, с. 178; 29, с. 132]	перекладений з однієї мови на іншу (про документ, твір) [6, т. 6, с. 197; 29, с. 132]	in translation	books in translation – перекладна́ література
неперекладни́й [6, т. 5, с. 353] синонім – першотві́рний	який є першотвором, а не перекладом чого-небудь [6, т. 5, с. 353].	in the original	books in the original – неперекладна́ література
перекла́дний [27, с. 921]	Якого можливо точно перекласти на іншу мову	translatable [27, с. 921]	translatability [30, с. 198] – перекла́дність
переклада́нний	те саме, що <i>перекла́дний</i>		
неперекла́дний [27, с. 799; 31, т. 939]	Якого неможливо або важко точно перекласти на іншу мову [6, т. 5, с. 353].	untranslatable [27, с. 799]	untranslatable pun – неперекла́дна гра слів [32, с. 895]
непереклада́нний [28, с. 314; 31, т. 939]	те саме, що <i>неперекла́дний</i>		

¹ Терміна *перекла́дчий* побудовано за тою самою словотвірною моделлю, що і *виконавчий* [6, т. 1, с. 411], *відбудовчий* [6, т. 1, с. 559], *дорадчий* [6, т. 2, с. 376], *об'єднавчий* [6, т. 5, с. 494] *оздоровчий* [6, т. 5, с. 652], *розпорядчий* [6, т. 8, с. 787], *установчий* [6, т. 10, с. 489] тощо.

Український прикметник	Значення	Англійський відповідник	Приклади слововживання
перекладацький [6, т. 6, с. 197; 22, с. 178]	1. стосовний до перекладача [6, т. 6, с. 197]; 2. властивий перекладачам як спільноті	translator (як модифікатор)	translator competence [1, п. 3.1.5] – перекладацька компететність
перекладач.в (присвійний прикметник)	який належить або властивий окремому перекладачеві	translator's	translator's qualification [1, п. 3.1.4] перекладачева кваліфікація

Звертаємо увагу читачів, що слова *(не)перекладний* та *(не)перекладний* залежно від наголосу мають різне значення і різне походження. Перший прикметник утворено від іменника *переклад*, а другий – віддіслівного походження.

Висновки.

1. До застандартизованих та вжитих у ISO 17100:2015 і ISO/TS 11669:2012 англійських термінів запропоновано систему українських відповідників, побудованих за природними українськими словотвірними моделями.

2. Удосконалено схему технологічного процесу перекладання, подану в [1-2], щоб одночасно застосовувати для перекладання не лише одну англійську, а всі три офіційні мовні версії європейських стандартів.

Література

1. Translation services – Requirements for translation services: ISO 17100:2015. First edition, 2015-05-01. ISO, 2015. VI, 20 p. (Перекладча послуга. – Вимоги до перекладчих послуг). 2. Translation projects – General guidance : ISO/TS 11669:2012. First edition, 2012-05-15. ISO, 2012. VI, 36 p. (Перекладчий проект. – Загальні поради). 3. Порядок здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire*, пов'язаних з виконанням зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 512. 4. Гінзбург М.Д. Постійне поліпшування перекладів європейських стандартів як засіб забезпечувати якість роботи газотранспортної системи України. *Інфраструктура якості: перспективи та тенденції розвитку*: Тези доповідей II Міжнародної наук.-практ. конф. 6 червня 2018 року. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2018. С. 8-10. 5. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів : ДСТУ ISO 9000:2015 (ISO 9000:2015, IDT). К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. VI, 45 с. (Національний стандарт України).

6. Словник української мови: в 11-ти т. Ред. кол.: І.К. Білодід та ін. К.: Наук. думка, 1970-1980. Т. 1-11. 7. Сайт «Англійсько-українські словники». <https://e2u.org.ua/>. 8. Російсько-український словник: Близько 160 000 слів. Уклад.: І.О. Анніна, Г.Н. Горюшина, І.С. Гнатюк та ін.; За ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Жайворонка. К.: Абрис, 2003. 1404 с. 9. Українська мова. Енциклопедія. Редкол.: В.М. Русанівський, О.О. Тараненко (співголова), М.П. Зяблюк та інші. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Укр. енцикл., 2004. 824 с. 10. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу: навч. посіб. для студ. філол. ф-тів ун-тів. К.: Вища шк., 1982. 166 с. 11. Гінзбург М.Д. Актуальні проблеми перекладання європейських стандартів газової інфраструктури. *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика*: збірник наукових праць. За заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. К.: Аграр Медіа Груп, 2017. С. 113-123. 12. Terminology work – Harmonization of concepts and terms : ISO 860:2007 (E). Third edition 2007-11-15. ISO, 2007. VI, 18 p. – (International standard) (Термінологічна робота – Гармонізування понять і термінів. Міжнародний стандарт). 13. Terminological entries in standards. Part 1: General requirements and examples of presentation : ISO 10241-1:2011. First edition, 2011-04-15. ISO, 2011. VI, 58 p. (Термінологічні статті у стандартах. – Частина 1: Загальні вимоги та приклади подання). 14. Українсько-російський словник. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. XII, 864 с. Репринт з видання 1926 р. (Серія «Словникова спадщина України»). 15. Російсько-український словник: у 4-х т. Т. 1. А-Ж. Редактори: В. Ганцов, Г. Голоскевич, М. Грінченкова. Головний редактор: акад. А. Кримський. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. 12, XIV, 290 с. Репринт з видання 1924 р. (Серія «Словникова спадщина України»). 16. Interpreting services – General requirements and recommendations: ISO 18841:2018. First edition, 2018-01. ISO, 2018. VI, 18 p. (Перетлумачувальна послуга. – Загальні вимоги та рекомендації). 17. Офіційний сайт DIN. <http://www.din.de/>. 18. Корунець І.В. Вступ до перекладознавства: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2008. 512 с. 19. Основные понятия переводоведения (Отечественный опыт): Терминологический словарь-справочник. РАН ИНИОН; Отв. редактор канд. филол. наук М.Б. Раренко. М., 2010. 262 с. (Сер.: Теория и история языкознания). 20. Словарь современного русского литературного языка: в 17-ти т. АН СССР. Ин-т рус. яз. М.; Ленинград, Наука, 1950-1965. Т. 1-17. 21. Войналович О. Російсько-український словник наукової і технічної мови (термінологія процесових понять). К.: Вирій, Сталкер, 1997. 256 с. 22. Російсько-український словник: у 4-х т. Т. 3. О-П. Вип. 1. О-Поле. Упорядники-редактори: В. Ганцов, Г. Голоскевич, М. Грінченкова, А. Ніковський. Головний редактор: акад. С. Єфремов. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 5, II, 336 с. Репринт з видання 1927 р. (Серія «Словникова спадщина України»). 23. Етимологічний словник української мови: У 7-и т. Редкол. О.С. Мельничук (гол. ред.) та інші. К.: Наук. думка, 1982. 2012. Т. 1-6. 24. Практичний словник виробничої термінології. І.М. Шелудько. Відтворення вид. 1931 р. К.: Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. 122 с. (Із словникової спадщини; Вип. 4).

25. Російсько-український словник та українсько-російський словник, в одному томі; 500000 слів та словосполучень. Упоряд. та головний ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2008. 1848 с. 26. Книгознавство. Термінологічний словник (редакційно-видавнича справа, журналістика, поліграфія, видавничий бізнес, інформаційно-бібліотечна діяльність): навчальне видання. За загал. ред. В.О. Жадька. К.: ВПК «Експрес-Поліграф», 2012. 304 с. 27. Англійсько-українсько-англійський словник наукової мови (фізика та споріднені науки). Частина II – українсько-англійська. Уклад.: О. Кочерга, Є. Мейнарович. Вінниця: Нова книга, 2010. 1562 с. 28. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. 3-тє вид. доп. і випр. Львів : БаК, 2016. 608 с. 29. Словник ділової мови. Термінологія та фразеологія. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. XVI, 248 с. Репринт з видання 1930 р. (Серія «Словникова спадщина України»). 30. Основные понятия англо-язычного переводоведения. Терминологический словарь-справочник. РАН ИНИОН; Отв. ред. и сост. М.Б. Паренко. М., 2011. 252 с. (Сер.: Теория и история языкознания). 31. Російсько-український словник: у 4-х т. Т. 2. 3-Н. Вип. 3. Намыл-Нянь. Упорядники-редактори: М. Калинович, В. Ярошенко. Головний редактор: акад. А. Кримський. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. VIII, 328 с. Репринт з видання 1933 р. (Серія «Словникова спадщина України»). 32. Англійсько-український словник. Українсько-англійський словник: 250000+250000: два в одному томі: 500000 од. пер. Під заг. ред. В. Бусела. К.; Ірпінь: Перун, 2010. XXIV, 1565 с.

Людмила Зубрицкая

г. Барановичи, Республика Беларусь

Обучение полному письменному переводу технических текстов

The article analyzes the features of teaching the written translation of technical texts in the process of teaching a foreign language at the engineering faculty. The subject of the research is the methods of teaching the full written translation of technical texts. The article also discusses the types of exercises for teaching translation and identifies the ways to achieve translation equivalence in the translation of technical texts into Russian.

Key words: written translation, technical text, technical translation, technical terms, exercise, translation skills

В современном обществе все больше возрастает потребность в общении между народами, развиваются средства массовой информации и коммуникации, повышаются культурный и образовательный уровни, появляется необходимость сотрудничества, поиска путей и средств решения глобальных проблем современности. Это является

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Андрієвська Елла Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з романських мов імені Миколи Зерова Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Амандурдыева Серви Какышовна, магістр філології, учитель середньої школи № 6 г. Дашогуз, Туркменистан

Бабченко Марія Юрївна, магістрант кафедри англійської філології і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Баклан Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови факультету лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна

Бартошевич Ірина Александровна, старший преподаватель кафедри теорії і практики германських мов Барановичського державного університету, г. Барановичи, Республіка Беларусь

Бойко Ірина Володимирівна, магістрант кафедри англійської філології і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Бушев Александр Борисович, доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики, реклами і зв'язей з громадськістю Тверського державного університету, г. Тверь, Російська Федерація

Вдовичев Алексей Владимирович, доцент кафедри теорії і практики перекладу № 1 Мінського державного лінгвістичного університету, г. Минск, Республіка Беларусь

Возна Марина Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Войку Ольга Константиновна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології Санкт-Петербурзького державного університету, г. Санкт-Петербург, Російська Федерація

Гастинщикова Любов Олександрівна, старший викладач кафедри англійської філології і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Гейко Наталья Романовна, старший преподаватель кафедры филологии Костанайского филиала Челябинского государственного университета, г. Костанай, Казахстан

Гінзбург Михайло Давидович, доктор технічних наук, професор, академік Української нафтогазової академії, начальник відділу Інституту транспорту газу, м. Харків, Україна

Гинтер Дарья Сергеевна, студентка кафедры восточных языков Института филологии и языковой коммуникации Сибирского федерального университета, г. Красноярск, Российская Федерация

Головня Алла Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Гребень Татьяна Мечеславовна, старший преподаватель кафедры профессиональной иноязычной подготовки Барановичского государственного университета, г. Барановичи, Республика Беларусь

Гришаева Елена Борисовна, доктор филологических наук, доцент, заведующая кафедрой делового иностранного языка Института экономики, управления и природопользования Сибирского федерального университета, г. Красноярск, Российская Федерация

Гудманиян Артур Грантович, доктор філологічних наук, професор, проректор з навчальної роботи Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Данилюк Юлія Анатоліївна, магістрант кафедри англійської філології і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Дольник Ірина Миколаївна, викладач кафедри англійської філології і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Дроздик Виктория Викторовна, студентка факультета славянских и германских языков Барановичского государственного университета, г. Барановичи, Республика Беларусь

Духмін Данило Вячеславович, студент факультету іноземної філології Запорізького національного університету, м. Запоріжжя, Україна

Zekalashvili Rusudan, Doctor of Philology, Associate Professor, Department of Georgian Linguistics, Institute of the Georgian Language, Faculty of the Humanities, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Tbilisi, Georgia

Зенина Людмила Владимировна, кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры иностранных языков № 2 Российского экономического университета имени Г.В. Плеханова, г. Москва, Российская Федерация

Translation Tradition and Translation Theory

Татьяна Гребень. Модели процесса перевода: теоретический аспект ...	3
Наталя Камовникова. ОПОЯЗ в истории переводоведения XX века ...	9
Zaal Kikvidze, Levan Pachulia. Demetrius Rudolph Peacock and the Languages of Georgia	15
Ольга Линтвар. Максим Рильський – теоретик і практик українського перекладу	22
Виктория Моргун. Метафоры перевода в когнитивном переводоведении (на материале китайского и английского языков)	26
Аліна Набігуз, Алла Сітко. Використання комплексного підходу до художнього перекладу	33
Вероника Разумовская. «Любовник леди Чаттерлей»: о «судьбе» оригинала и переводов	41

Specialist Translation. Terminology in Translation

Ірина Баклан. Особливості відтворення модальності в текстах німецько-українських міжнародних угод	48
Ольга Войку. Лексические варианты функционирования юридической терминологии в испаноязычной среде	56
Михайло Гінзбург. Технологія перекладання європейських стандартів на базі ДСТУ EN ISO 17100:2017 і ISO/TS 11669:2012	59
Людмила Зубрицкая. Обучение полному письменному переводу технических текстов	71
Світлана Лагдан. Особливості перекладу російських термінів галузі залізничного транспорту українською мовою	76
Мария Маркова. Основные сложности перевода китайского политического текста (на материале новогоднего обращения председателя КНР Си Цзиньпина)	82
Tetiana Semyhinivska. Political Discourse in the Translation	87

Наукове видання

Збірник наукових праць

ФАХОВИЙ ТА ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА
2019

В авторській редакції